

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

<b>Seat No.</b>	
---------------------	--

**[4369]-209**

**S.Y. B.Com. EXAMINATION, 2013**

**CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT**

**Special Paper I**

**(2008 PATTERN)**

**Time : Three Hours**

**Maximum Marks : 80**

**N.B. :—** (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Explain the objectives and functions of multi-state co-operative society. Give a brief account of progress of multi-state co-operative societies in India. [16]

2. Explain the provisions of Maharashtra. State Co-operatives Societies Act, 1960, regarding the registration and management of Co-operative Society. [16]

*Or*

State the broad features of Co-operative Societies Act, 1912. Explain its impact on Co-operative Movement in India. [16]

3. (a) Explain the scope of co-operation. [8]

(b) Explain the problems of dairy co-operatives in Maharashtra. [8]

P.T.O.

Or

- (a) Explain the philosophical and sociological aspect of rural development. [8]
- (b) Explain the views of Mahatma Gandhi regarding social reforms and rural development. [8]
4. Describe structure of Panchayat Raj System in India. Explain its role in rural development in India. [16]
5. Write short notes on (any two) : [16]
- (a) Peoples Participation in Rural Development
- (b) Globalization of Indian Economy and Rural Development in India.
- (c) Integrated Rural Development Programme and Rural Development.
- (d) Work of Chhatrapati Shahu Maharaj in Rural Development.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 80

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(iii) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रीका पहावी.

1. बहुराज्य सहकारी संस्थेची उद्दिष्टे आणि कार्ये स्पष्ट करा. भारतातील बहुराज्य सहकारी संस्थांच्या प्रगतीचा थोडक्यात आढावा द्या. [16]
2. महाराष्ट्र राज्य सहकारी संस्था कायदा, 1960 च्या सहकारी संस्थेची नोंदनी व व्यवस्थापन संबंधी तरतुदी स्पष्ट करा. [16]

### किंवा

सहकारी संस्था कायदा, 1912 ची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा. त्याचा भारतातील सहकारी चळवळीवरील प्रभाव स्पष्ट करा. [16]

3. (अ) सहकाराची व्याप्ती स्पष्ट करा. [8]

(ब) महाराष्ट्रातील दुग्ध सहकारी संस्थांच्या समस्या स्पष्ट करा. [8]

### किंवा

(अ) ग्रामिण विकासाची तात्वीक व सामाजिक बाजू स्पष्ट करा. [8]

(ब) समाज सुधारणा आणि ग्रामिण विकास संबंधी महात्मा गांधीचा दृष्टीकोन स्पष्ट करा. [8]

4. भारतातील पंचायतराज व्यवस्थेच्या रचनेचे वर्णन करा. तिची भारतातील ग्रामिण विकासातील भूमिका स्पष्ट करा. [16]

5. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [16]

(अ) ग्रामिण विकासातील लोकांचा सहभाग

(ब) भारतीय अर्थव्यवस्थेचे जागतिकीकरण आणि भारतातील ग्रामिण विकास

(क) एकात्मिक ग्रामिण विकास कार्यक्रम आणि ग्रामिण विकास

(ड) ग्रामिण विकासातील छत्रपती शाहु महाराज यांचे कार्य.